

Fråga 1: Europarådets rekommendationer är att reglerna för partifinansiering även bör omfatta redovisning av utgifter, tillgångar och skulder. Vad är uppfattningen i ditt parti?

C: Centerpartiet redovisar årligen partiets intäkter, utgifter, tillgångar och skulder i sin årsredovisning som är offentlig och därför tillgänglig för alla. Dessutom redovisas intäkterna i en särskild specifikation årligen till Kammarkollegiet. Det tycker vi att alla partier borde göra.

KD: Vi lämnar årligen in vår årsredovisning till Skatteverket där dessa uppgifter finns med och den är offentlig handling. Alltså finns uppgifterna redan tillgängliga. Vi lämnar också intäktsredovisning på vår hemsida.

L: Sverige har till skillnad från de flesta andra länder ingen särskild lagstiftning om politiska partier eller andra föreningar. Liberalernas årsredovisning, inklusive redovisning av utgifter, tillgångar och skulder, är fritt tillgänglig på vår webbplats för dem som vill ta del av den. Vi själva tillämpar alltså redan offentlighet kring detta. Vi är öppna för att överväga lagreglering. Det skulle i så fall komplettera den lagstiftning om insyn i partiets finansiering och om redovisning av användningen av partistöd som har införts i flera steg, och som vi har verkat för.

Mp: Regeringen där Miljöpartiet ingår har precis sett över lagstiftningen för att se till att kommunala och regionala företrädare nu omfattas av lagstiftning om parti-finansiering. Miljöpartiet har inte drivit på för att vi ska gå längre än i lagförslaget. Men vi tar till oss av Europarådets synpunkter och är öppna för en översyn i ett senare skede.

M: I april 2018 träder en ny lag om insyn i partiets finansiering i kraft. Det är en omfattande utvidgning i förhållande till dagens regelverk. Den kommer bidra till större öppenhet och transparens kring partiets finansiering. Europarådets kontrollorgan Gruppen av stater mot korruption, Greco, har uttryckt att det bör övervägas att införa ett system för att, med lämpliga tidsintervaller, redovisa inkomster och utgifter i samband med valkampanjer samt säkerställas att allmänheten enkelt kan få tillgång till relevanta uppgifter. Vår bedömning är, likt regeringens bedömning, att Sverige genom den nya insynslagen uppfyller Grecos rekommendationer i ännu högre grad än tidigare. Vad gäller rekommendationer avseende kraven att redovisnings-skyldigheten ska avse även utgifter, tillgångar och skulder menar vi att den nya insynslagen, i enlighet med traditionen att undvika en reglering av partiernas verksamhet och inre förhållanden, endast bör innebära en förpliktelse för partierna att redovisa varifrån de får sina intäkter. De nuvarande allmänna reglerna om bokförings- och redovisningsskyldighet är tillräckliga för att åstadkomma insyn i partiernas utgifter, tillgångar och skulder.

För att ytterligare stärka transparensen kring politiska partiets finansiering vill Moderaterna att det ska krävas enskilda medlemmars samtycke för att organisationer som utgör arbetsmarknadens parter ska kunna använda medlemsavgifter till ekonomiskt stöd för politiska partier eller valkandidater. Vi vill också att det för den enskilde tydligt ska framgå om ett lotteri anordnas för att finansiera partipolitisk verksamhet.

S: Socialdemokraterna har varit drivande i arbetet för att öka insynen i partiernas finansiering. Riksdagen fattade i februari i år beslut om ett nytt regelverk som börjar gälla den 1 april 2018. Vi anser inte att ytterligare förändringar av regelverket i nuläget är nödvändiga.

SD: Sverigedemokraterna stod bakom regeringens förslag att den nya insynslagen endast bör innebära en förpliktelse för partierna att redovisa varifrån de fått sina intäkter för att undvika en reglering av partiernas verksamhet och inre förhållanden. Vi har vidare föreslagit att Kammarkollegiet bör göra en samlad redovisning av såväl allt offentligt stöd som övriga bidrag till partiets föreningar, kandidater och sido-organisationer, för att öka transparensen och underlätta för medborgarna att hitta rätt information. Vi vill även förbjuda arbetsmarknadens parter från att lämna bidrag till enskilda politiska partier.

V: Vi tycker det är bra att vi nu har fått en lagstiftning som reglerar hur partiernas inkomster ska redovisas så att var och en kan se vilka intressen som finns bakom de olika partierna. Däremot ser vi inte anledning att reglera hur partierna ska redovisa prioriteringarna i sin verksamhet vilket det ju blir om utgifter, tillgångar och skulder ska redovisas.

Fråga 2. Den offentliga upphandlingen som är mycket omfattande, särskilt i kommunerna, är ett stort riskområde för korruption. Vad bör göras för att minska riskerna?

C: Rätten till insyn enligt offentlighetsprincipen och kvalificerad revision av räkenskaper och av upphandlingar är de viktigaste åtgärderna. Utbildning och värdegrundarbete i organisationer som arbetar med upphandling behövs. Kunskapen kring offentlig upphandling behöver också öka då ett korrekt agerande kring detta är en viktig faktor för att motverka korruption.

KD: Offentlig upphandling behöver i allmänhet bli en lednings- och styrningsfråga. Inte delegerat långt ner i organisationen. Vidare behöver myndigheten på ett tillgängligt sätt redovisa ingångna avtal tillsammans med en årlig uppföljning av efterlevnaden. Genom en ökad transparens minskar risken för korruption. Slutligen bör betonas att olika former av visselblåsarfunktioner tillsammans med media (som måste ha tid att granska) kan minska risken av korruption.

L: Problemet måste angripas från flera olika håll. Till att börja med är det av yttersta vikt att det finns ett gemensamt och politiskt beslutat regelverk för hur upphandlingar ska genomföras. För kommuners del kan det också handla om att upphandlingar på förvaltningsnivå måste ske under överinseende från en central upphandlingsfunktion med mandat att säkerställa att beslutade regler följs. Personalpolitiskt kan det handla om att åstadkomma rotation på nyckelpositioner så att inte en och samma person över längre tid har ett bestämmande inflytande över samma upphandlingsfråga. Skärpt medvetenhet om jävsproblematik är en annan viktig faktor.

Mp: Det viktigaste är att värna om offentlighetslagstiftningen och möjlighet för media att begära ut handlingar. Vi har byggt ut visselblåsarfunktioner, bland annat genom stärkt meddelarskydd så att även personer som jobbar i privat verksamhet som är offentligt finansierad får stärkta möjligheter att agera visselblåsare. Arbetstagare oavsett sektor får stärkt skydd om de slår larm om allvarliga missförhållanden. Vänskapskorruption är det största problemet i Sverige. Det är därför viktigt att man samtalar om frågorna på kommunal nivå.

M: Det stämmer att offentlig upphandling är ett riskområde. I den nya lagen om offentlig upphandling stärktes skyddet mot korruption tex genom att korrupta aktörer kan uteslutas från en upphandling. Vi vill också utveckla den kommunala revisionen och stärka de professionella revisorernas roll gentemot fullmäktige för att minska risken för korruption.

S: De lagar som finns på upphandlingsområdet syftar i sig till att offentliga upphandlingar ska genomföras på ett transparent och korrekt sätt. Det är viktigt att upphandlande myndigheter aktivt arbetar för att upphandlingar går rätt till, och att det arbetet följs upp. I den nationella upphandlingsstrategin från 2016 uppmanades därför upphandlande myndigheter att ta fram egna riktlinjer för hur korruption ska motverkas.

SD: En viktig del för att minska riskerna för korruption och mutor är ett tydligt regelverk. Sverigedemokraterna är en stark förespråkare av transparensprincipen, att upphandlingar ska präglas av öppenhet och förutsebarhet. Vi ser risker med att det saknas bestämmelser för hur de obligatoriska kraven ska utformas i ett upphandlingsdokument, exempelvis är det i dag möjligt för den upphandlande myndigheten att placera ut obligatoriska krav i olika delar vilket medför att många anbudsgivare riskerar att uteslutas. Vi tror inte att det enbart räcker med transparens och ett tydligt regelverk, det behövs ett välfungerande ansvarsutkrävande gällande hanteringen av våra offentliga resurser när det är kommunala och statliga tjänstemän som fattat beslut. Vi har därför föreslagit att återinföra ett reellt tjänstemannaansvar.

V: Vi vill utvidga meddelarskyddet i offentligt finansierad privatägd verksamhet, det är en angelägen reform för att öka insyn och öppenhet oavsett utförare. Vi vill även se över rätten till överklagan och införa en specialdomstol för upphandlingar. Uppföljningen och efterlevnaden av upphandlingsregler måste förbättras.

Fråga 3. Hur ser ditt parti på behovet av en professionell och oberoende revision i kommunerna?

C: Vi vill ha både auktoriserade revisorer och förtroendevalda revisorer som granskar verksamheterna och räkenskaperna.

KD: Den lekmanrevision som finns i kommuner och landsting ska biträdas av professionell revision. Vi ser positivt på de förändringar som gjorts av den kommunala revisionen i syfte att stärka dess oberoende. Fler steg kan tas i den riktningen. Däremot är vi inte beredda att ta bort lekmanrevisionen. Kommunallagen är tydlig i det politiska ansvaret och bör så förbli.

L: Det är avgörande. Vi har medverkat till att den professionella och oberoende revisionens roll har stärkts i flera steg, nu senast genom att den nya kommunallagen (som initierades av alliansregeringen) ger de sakkunniga revisionsbiträdena självständig rätt att yttra sig i fullmäktiges debatt i samband med behandlingen av revisionsberättelsen. Även den nya regeln om att revisionens budget ska beredas i särskild ordning syftar till att stärka revisionens oberoende i förhållande till kommunens politiska ledning.

För vår del är detta dock inte tillräckligt, utan vi vill gå längre. Vi tror att det finns fördelar med att behålla dagens ordning med förtroendevalda revisorer som är skyldiga att anlita sakkunniga revisionsbiträden, men inom den ramen kan ännu mer göras för att stärka de professionellas roll. Ett sådant steg skulle kunna vara att ge de sakkunniga en självständig rätt att inhämta upplysningar från nämnder och fullmäktigeberedningar, något som skulle stärka deras integritet i revisionsarbetet.

Mp: Vi vill stärka upp revisionen på kommunal nivå. Verksamhetsgranskningen behöver stärkas.

M: Noggrann granskning av kommunal verksamhet är viktig. Vi välkomnar att det genomförts flera lagändringar som stärkt revisionens oberoende. Det är nu svårt att se ytterligare förändringar, som skulle kunna genomföras inom ramen för det nuvarande systemet med yrkesrevisorer och förtroendevalda och som skulle medföra genomgripande förbättringar. Det finns reformidéer som skulle kunna vara intressanta på längre sikt och vi är öppna för konstruktiva förslag, men vi har för dagen inga konkreta förslag. Samtidigt menar vi att de förtroendevalda revisorerna har en viktig roll att spela. De tillför kunskap om den kommunala verksamheten vilken inte alltid finns hos yrkesrevisorer.

S: Det är viktigt att stärka oberoendet och professionaliteten i den kommunala revisionen. Samtidigt ställer vi oss bakom nuvarande ordning med förtroendevalda revisorer som granskar kommunernas räkenskaper och förvaltning.

SD: För att förbättra den kommunala granskningen, ekonomiska öppenheten och transparensen har Sverigedemokraterna föreslagit att det i högre grad ska vara oppositionen i kommunfullmäktige som utser lekmanrevisorer. På detta vis undviks risken att majoriteten utser granskande revisorer från de egna politiska leden, som således riskerar bli mer förlåtande i sin granskning.

V: Vi har i dagsläget inte några förslag på förändringar av gällande ordning med förtroendevald revisor som biträdas av sakkunniga yrkesrevisorer för den kommunala revisionen.

Fråga 4. Vi har haft några spektakulära korrupsionsaffärer i svenska företag. Bör lagstiftningen skärpas och i så fall hur, för att hårdare markera hur allvarligt man bör se på korrupktion?

C: Lagstiftningen mot korrupktion i olika former är idag bra, men det kan finnas förbättringspotential. Kunskapen och tydligheten från företag och myndigheter kring vad som utgör korrupktion och en god företagskultur med ett tydligt arbete mot korrupktion är också viktigt. Tillräckliga resurser saknas dock ibland för företagens egen och för samhällets kontroll. Det är viktigt att kontrollmetoderna utvecklas så att nya former av korrupktion kan upptäckas och beivras.

KD: Vi ser allvarligt på alla former av korrupktion och är öppna för ytterligare åtgärder som är ändamålsenliga. En ökad grad av transparens och tydlig ledning kan medverka till mindre risk för korrupktion.

L: Ja, vi förespråkar en översyn av straffskalorna. Till exempel har de domar om företagsbot som meddelats generellt hamnat på mycket låga belopp.

Mp: Det är viktigt med åtgärder mot penningtvätt. Rent allmänt ser vi gärna en större öppenhet i stat, region, kommun och svenska företag.

M: Lagar och regler ska följas såväl här som i övriga länder där företagen agerar. Sverige har idag på flera områden lagstiftning som syftar till att motverka korrupktion. Men som med all lagstiftning behöver även dessa ses över med jämna mellanrum. Vi utesluter inte nya eller skärpta regler som förbättrar transparens och motverkar korrupktion. Inte minst i spåren av den ökade digitaliseringen tillkommer nya områden där man bör vara extra vaksam kring nya former av korrupktion. Starkt skydd för visselblåsare och snabb hantering vid misstänkta korrupktion är några exempel på viktiga delar i ett modernt regelverk.

S: En utredning om företagsbot bereds just nu i regeringskansliet.

SD: Vi anser att Sverige har relativt välavvägda straff gällande tagande och givande av muta och tror således att effekten av skärpta straff uteblir. Vi ser en bättre lösning i att öka rättsväsendets resurser så att fler brott ska kunna utredas samt att utöka polisens befogenheter så att det exempelvis ska bli lättare att använda hemliga tvångsmedel såsom hemlig avlyssning och hemlig dataavläsning vid misstanke om brott.

V: Vi har inga förslag om att skärpa lagstiftningen, men är öppna för att överväga den möjligheten. I första hand anser vi dock att det är viktigt att det finns tillräckliga resurser för att förebygga, upptäcka och utreda misstänkt bestickning och korrupsionsbrott.

Fråga 5. Vad vill ditt parti göra för att minska alla former av mutor och korruption i Sverige?

C: Banker och kreditinstitut har en central roll för att förebygga och minska mutor och korruption. Ett ökat ansvar för bankanställda att rapportera misstankar om mutor och korruption bör övervägas.

KD: Se svar ovan.

L: Till att börja med handlar det om de förslag som nämns ovan. Vidare är det av största vikt att försvara handlingsoffentligheten, eftersom den är så avgörande för möjligheten att granska missförhållanden i offentlig sektor. Efterlevnaden av offentlighetsprincipen fungerar inte alltid. För att underlätta insyn bör dessutom diariet och allmänna handlingar i större utsträckning göras tillgängliga på nätet.

Mp: Det handlar om ett brett arbete. Sverige har fortfarande låg korruption men det krävs ett ständigt arbete för att upprätthålla detta. Människor måste lita på rättsstaten och känna att man inte behöver betala för att få den service man har rätt till som medborgare.

M: Korruption skadar samhället och försvagar demokratin. Den måste bekämpas på alla plan och tas på stort allvar. Vi måste arbeta, polisärt såväl som med attityder och förhållningssätt, för att hindra förekomsten av korruption och mutor. Generellt är det viktigt att våra offentliga myndigheter är öppna och transparenta i sitt arbete. Alliansregeringen skärpte mutbrottslagstiftningen för att ytterligare motverka korruption i samhället. Ändringarna innebär en tydligare reglering och skapar förutsättningar för en effektivare brottsbekämpning. Arbetet för att förebygga och ingripa mot korruption behöver bedrivas brett. Vi vet exempelvis att det förekommer uppgifter om att kriminella i vissa områden försöker knyta myndighetspersoner och kommunpolitiker till sig för att understödja deras brottslighet. I det avseendet är polisens arbete mot grov organiserad brottslighet särskilt angeläget.

S: Den socialdemokratiskt ledda regeringen har under denna mandatperiod genomfört ett stort antal insatser i syfte att främja en god förvaltningskultur, stärka förtroendet för den statliga förvaltningen och minska förekomsten av korruption och andra oegentligheter i staten.

Bland åtgärder kan nämnas uppdrag till Statskontoret om att verka för att de statliga myndigheternas arbete med att upptäcka och förebygga korruption utvecklas och intensifieras. Detta genom att bland annat etablera ett myndighetsnätverk mot korruption. Ett annat exempel är den nationella upphandlingsstrategin med målsättningen att alla upphandlande myndigheter och enheter ska ha interna riktlinjer om hur förekomsten av oegentligheter motverkas.

Regeringen har också under våren 2018 lagt fram en proposition med förslag om att restriktioner införs för statsråds och statssekreterares övergångar till annan än statlig verksamhet. Detta är ett område där det svenska regelverket hittills varit bristfälligt. Restriktionerna ska skydda staten från att statsråd eller statssekreterare använder information som i ett nytt uppdrag innebär en risk för ekonomisk skada för staten, otillbörlig fördel för någon enskild eller att allmänhetens förtroende för staten skadas.

För att motverka korruption fyller också granskande media en viktig roll. Detta gäller inte minst den lokala journalistikens granskning av kommunal verksamhet. Därför är det nya förstärkta och förlängda mediestödet med särskild satsning i områden som saknar eller har svag journalistisk bevakning, så kallade vita fläckar, mycket viktigt. Arbetet för att bekämpa korruption måste vara en ständigt pågående process. För Socialdemokraterna är detta arbete fortsatt högt prioriterat.

SD: Ökade möjligheter till insyn och ansvarsutkrävande är en bra början. Överlag kan det konstateras att ju fler som är inblandade och har insyn, desto svårare är det att göra upp i det fördolda. Vi tror dock inte att lösningen enbart är en skärpt lagstiftning. Att korruptionen har ökat i Sverige ser vi som ett tecken på att sammanhållningen och tilliten har minskat, och med det även moral samt etik. Sverigedemokraterna ser därför sammanhållningspolitiken som obestridligt nödvändig – även när det gäller korruption och mutor

V: Sedan länge har våra främsta prioriterade frågor för att bekämpa korruption varit att öka transparensen av partiers finansiering, stärkt och utökat meddelarskydd för dem som arbetar inom offentligt finansierad verksamhet samt karantänsregler för statsråd och högre tjänstemän. Nyligen har flertalet lagstiftningsåtgärder vidtagits på dessa områden, varmed vi vill avvakta och se vilken effekt det får innan vi lyfter ytterligare förslag.